INTEGRAAL BEHEER-PROGRAMMA OPEN-BARE RUIMTE 2024-2034

gemeente
Loon
op Zand

Inhoud

1. Inleiding 3
2. Visie op ontwikkelend beheer 5
3. Trends en ontwikkelingen 7
4. Uitwerking visie en doelstellingen 8
5. Onderhouds- en vervangingsbehoefte 14
6. Financien 17
Bijlage 1 Scenario's 21
Bijlage 2 technische eisen 25
Bijlage 3 Communicatie 26
Bijlage 4 Global Goals 28

1.Inleiding

Algemeen
Beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. Het draagt bij aan het welzijn en de veiligheid van onze inwoners. In het kort wil dit zeggen dat het beheer tot doel heeft om aan de geldende normen te voldoen. Hierbij wordende functie en de levensduur geoptimaliseerd tegen aanvaardbare maatschappelijke kosten en risico's.

Doel
Met dit Integraal Beheerprogramma Openbare Ruimte (IBOR) wordt duidelijk hoe en wanneer de gemeente Loon op Zand haar middelen inzet om haar kapitaalgoederen in stand te houden en hoe de beleidsdoelstellingen met betrekking tot de leefomgeving worden gerealiseerd.

BBV
Middels het IBOR wordt ook invulling gegeven aan de verplichting van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Vanuit het BBV dient te worden aangegeven om welke kapitaalgoederen het gaat, wat het ambitieniveau daarbij is en hoe het beheer, zowel operationeel als financieel, wordt uitgevoerd.

Aanleiding
In de afgelopen jaren volgen de ontwikkelingen zich in een snel tempo op. Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (klimaatadaptatie, circulaire economie enzovoort), mobiliteit, op sociaal maatschappelijk vlak en wonen zorgen er voor dat de kijk op de openbare ruimte rap verandert. Op deze ontwikkelingen moet worden gereageerd zodat we onze kapitaalgoederen op de juiste wijze inzetten en in stand houden.

Doelstelling
Met het IBOR wordt inzicht gegeven in de kwantiteit en kwaliteit van het gemeentelijk openbaar gebied en op de wijze waarop het beheer en onderhoud wordt uitgevoerd. Het opstellen van het IBOR geeft antwoord op de volgende vragen:

- Wat heeft de gemeente Loon op Zand in beheer?
- Wat is de kwaliteit hiervan?
- Welke ontwikkelingen spelen er?
- Wat gaan we doen om het doel te bereiken?
- Welke knelpunten en risico's zijn er?
- Wat is het benodigde budget om te voldoen aan de beoogde kwaliteit en de doelen te bereiken?

Vertrekpunt
De uitgangspunten van de Omgevingsvisie 2040 geldt als vertrekpunt van het IBOR. Met de Omgevingsvisie 2040 stellen we vast hoe onze woonwijken, dorpskernen, bedrijventerreinen en buitengebieden eruit moeten zien in 2040. De daarin opgenomen uitgangspunten vormen de basis voor de verdere uitwerking in dit beleidsplan. Hieronder zijn enkele speerpunten uit de omgevingsvisie genoemd die raakvlak hebben met dit beleidsplan:

1. Duurzame groene dorpen: Onder dit speerpunt laten we zien dat we de kwaliteiten van ons buitengebied in onze wijken terug willen zien. Een hoge kwaliteit van het groen hoort daarbij.
2. Recreatief profiel "harmonie en plezier" verbreden: Harmoniezoekers zijn recreanten die willen genieten van de rust en natuur. Plezierzoekers maken gebruik van attracties en zijn op zoek naar spanning en plezier. Onder dit speerpunt laten we zien, dat alleen kiezen voor groei als we dit op een duurzame manier en in balans met onze natuurlijke leefomgeving kunnen doen.
3. Iedereen doet op eigen kracht mee: Sociale cohesie speelt een belangrijke rol. Die is van oudsher bijzonder sterk, de betrokkenheid van inwoners is groot. Ontmoeten in de openbare ruimte draagt hieraan bij.

4. Toekomstbestendige centra: Daar hangt mee samen dat we de inrichting van de centra aantrekkelijker willen maken. Het moet inwoners en recreanten aantrekken en ook een prettige verblijfsplek zijn als in de toekomst het klimaat verder is opgewarmd.
5. Slim bereikbaar: De druk op onze wegen en het landschap is groot, door in te zetten op slimme oplossingen voor mobiliteit laten we zien dat groei ook kan zonder nieuwe belasting voor de woonomgeving en de natuur.
6. All-inclusive landschap: We willen het landschap in de gemeente versterken en daarmee ruimte creëren voor allerlei (nieuwe en bestaande) functies. Ook willen we in dat landschap allerlei doelen combineren. Van waterbeheer, het verhogen van de biodiversiteit tot het zichtbaar en beleefbaar maken van cultuurhistorie.

Status en reikwijdte
Het IBOR is een beleidsplan die kaders en doelstelling bevat voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Daarnaast is er een aantal bestaande plannen die in meer of mindere mate raakvlak hebben met dit IBP zoals:

- Programma Water en Riolering 2021-2024;
- Beleidsplan Openbare Verlichting en verkeersregelinstallaties 2021-2031;
- Beleidsplan Bijzondere objecten 2021-2031;
- Verkeersvisie 2017-2025;
- Groenstructuurplan 2019-2029;
- Bomenbeleidsplan 2020-2030;
- Speelruimteplan 2015-2025.

Deze plannen blijven van kracht totdat ze worden geactualiseerd. Het IBOR is vooral gericht op het beheer van de fysieke leefomgeving met inachtneming van de kaders die in deze beleidsplannen zijn vastgesteld.

Looptijd
Dit integraal beheerprogramma is een dynamisch plan dat een theoretische looptijd heeft van 10 jaar (van 2024 t/m 2033). Kleine wijzigingen op beleidsmatig of financieel gebied worden in principe in real-time doorgevoerd, zodat het plan altijd actueel is. Een wijziging met financiële of beleidsmatige gevolgen wordt via de algemene beleidscyclus opgenomen. De vastgestelde kaders en uitgangspunten worden in de verschillende beheerplannen uitgewerkt.

2. Visie op ontwikkelend beheer

We werken toekomstgericht, waarbij we de verschillende doelen die zijn vastgesteld proberen te realiseren. We hebben risico's en maatschappelijke behoeftes in beeld. We werken gestructureerd en de organisatie is op orde. In het kader van groot onderhoud[1] is veel mogelijk als er slimme combinaties van beheer en ontwikkeling worden gezocht. Als een weg helemaal op de schop gaat om het riool te vervangen, dan kunnen ook meteen maatregelen worden genomen om bijvoorbeeld wateroverlast tegen te gaan of een oversteekknelpunt aan te pakken.

Toekomstgericht beheer betekent dus dat objecten in de openbare ruimte niet alleen worden vervangen, maar ook direct worden verbeterd. Zo creëren we een fysieke leefomgeving die de gebruikers stimuleert om te sporten, te spelen en elkaar te ontmoeten in een aantrekkelijke, groene openbare ruimte, waarbij mensen zo weinig mogelijk last hebben van hittestress en wateroverlast. Kortom, een openbare ruimte die bestand is tegen klimaatontwikkelingen en bijdraagt aan gezond leven voor iedereen.
Dit geldt niet alleen voor gebieden waar grootschalig wordt vervangen. Ook in het dagelijks onderhoud liggen er veel kansen om bij te dragen aan een gezonde, veilige en inclusieve gemeente. Door bijvoorbeeld op een andere manier te maaien, waardoor we biodiversiteit kunnen stimuleren en door andere materiaalkeuzes te maken waarmee we bijdragen aan circulaire ambities.
We werken **Doelmatig**, **Dienstverlenend en Duurzaam.** Voor een uitwerking van deze begrippen wordt verwezen naar Hoofdstuk 4.

[1] Groot onderhoud richt zich voornamelijk op het in stand van de voorzieningen houden op de langere termijn. Bij groot onderhoud wordt de openbare ruimte opnieuw aangelegd, waarbij oud of versleten materiaal wordt vervangen en eventuele schade wordt hersteld.

Om de visie te kunnen realiseren is een drietal scenario's uitgewerkt. Deze zijn opgenomen in bijlage 1. We hebben een afweging gemaakt van de scenario's. Hierbij is de instandhouding van de openbare ruimte ons primaire doel. Tevens willen we ook onze ambitie en opgave op het gebied van duurzaamheid komende jaren extra aandacht geven. Om deze reden streven we de komende 10 jaar naar een toekomstbestendige openbare ruimte met een groene impuls (scenario 2, zoals opgenomen in de bijlage). Concreet houdt dit het volgende in:

Toekomstbestendig met groene impuls

Kwaliteitsniveaus op volgende niveaus:

Gebiedstype	Niveau
Centrumgebieden	A
Hoofdwegen	B
Woongebieden	C
Bedrijventerreinen	C
Buitengebied	C

+ 500 m² verharding vervangen per jaar door groen en 500 m² verharding vervangen door waterdoorlatende verharding

Dit geldt voor het onderhoud van het groen, reiniging en onkruidbestrijding van de wegen, legen van de afvalbakken, onderhoud van de banken etc. Het onderhoud waar veiligheidsnormen van toepassing zijn zoals bij het snoeien van bomen en onderhoud van de speelvoorzieningen is geen sprake van de beeldkwaliteitsniveaus.
Tevens investeren we in vervangingen, waarbij in cycli wordt gewerkt en de resultaten van uitgevoerde inspecties bepalend zijn voor de maatregelen die worden ingezet.
Met dit scenario zetten we de huidige beleidslijn voort. Tevens werken we de achterstanden weg en zorgen we dat de vervangingen op tijd worden gedaan. Hiermee is er continuïteit voor de inwoner en de organisatie.

Met de groene impuls richten we ons op duurzaamheid: voorkomen van hittestress in de bebouwde omgeving en het opvangen van regenwater. Tevens zorgt meer groen in de bebouwde omgeving voor een gezondere leefomgeving.

3. Trends en ontwikkelingen

Allerlei verschillende externe ontwikkelingen zorgen momenteel voor een verschuiving van rationeel beheer naar meer ontwikkelend beheer. De komende jaren staat de gemeente voor de grote opgave om de mobiliteits-, klimaat-, woon-, sociale- en duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren.
Het gaat dan onder meer om de volgende ontwikkelingen:

Klimaatactief en duurzaam beheer van de openbare ruimte

De klimaatverandering heeft effect op de openbare ruimte. Hittestress en droogte nemen toe in warme perioden en het aantal zware buien neemt toe. Dit vraagt om aanpassing van de openbare ruimte en een ander beheer. Bij het beheer van de openbare ruimte kan worden ingespeeld door te zorgen voor voldoende afvoer- en buffercapaciteit voor regenwater. Ook kan het beheer worden ingezet op de ontwikkeling en het behoud van bomen in de kernen. De bomen leveren belangrijke ecosysteemdiensten voor de kernen, zoals het temperen van hitte op warme dagen. Het omvormen van verharding naar groen kan hierin ook een rol spelen.
Het bevorderen van de biodiversiteit is tevens een onderdeel van duurzaam beheer. De grootste natuurwaarden van Nederland vinden we in natuurgebieden, maar steeds duidelijker wordt ook dat de openbare ruimte binnen kernen op een eigen wijze kunnen bijdragen aan het stoppen van de teruggang van de biodiversiteit. Biodiversiteit zorgt voor een verhoging van de soortenrijkdom en kan ook bijdragen aan verspreiding van ziekten, plagen en invasieve soorten zoals de eikenprocessierups.

Intensiever gebruik van de openbare ruimte

Een *intensiever gebruik* van de openbare ruimte vraagt om een ander beheer. De woningbouwopgave voor de komende jaren is groot. De kernen veranderen door in- en uitbreidingen en de druk op de bestaande openbare ruimte neemt toe. Ook neemt het elektrisch rijden toe en daarmee het

opladen van elektrische voertuigen. Hiermee wijzigt het gebruik van parkeervoorzieningen en het beeld door het toevoegen van laadpalen.

Een groeiende vraag naar ruimte voor participatie van bewoners en bedrijven

Participatie van bewoners en bedrijven in het beheer van de openbare ruimte is niet nieuw. We zien dat de wens om zelf meer vorm te geven aan de directe leefomgeving groeit. We stimuleren initiatieven van buitenaf omdat het de sociale samenhang en de betrokkenheid van bewoners bij de eigen woonomgeving vergroot. Ook kan participatie in het beheer van de openbare ruimte extra kwaliteit toevoegen die we als gemeente met onze financiële middelen niet kunnen bieden. Als gemeente omarmen we het uitdaagrecht (Right to Challenge). De kern van de aanpak is dat een groep (georganiseerde) bewoners of bedrijven taken van de gemeente overneemt. Bijvoorbeeld als zij denken dat het anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan. Deze vorm ga at nog een stap verder op het gebied van participatie. In de openbare ruimte kan dit uitdaagrecht ook een plek krijgen onder bepaalde voorwaarden.

4. Uitwerking visie en doelstellingen

Op gebied van beheer en onderhoud in de gemeente Loon op Zand wordt gewerkt vanuit de principes **doelmatig, dienstverlenend en duurzaam**.

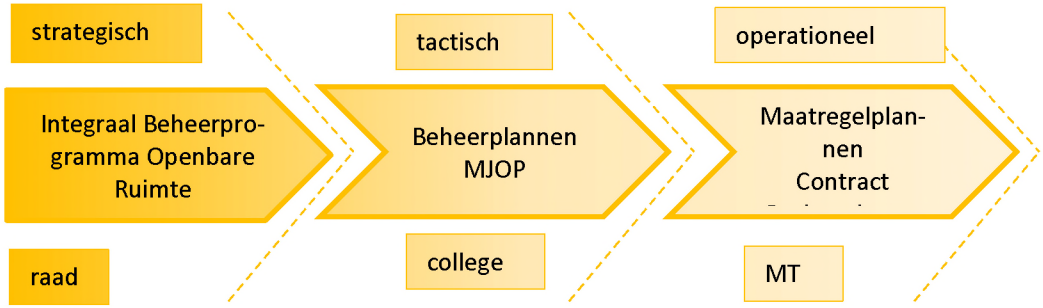
DOELMATIG

Integraal
Door een integraal beheerplan op te stellen worden de volgende doelen verwezenlijkt:
1. Vergroten efficiëntie;
2. Kostenbesparend werken;
3. Beperken overlast inwoners;
4. Tegengaan versnippering van beleid en beheer;
5. Bereiken duurzaamheids- en klimaatdoelstellingen.

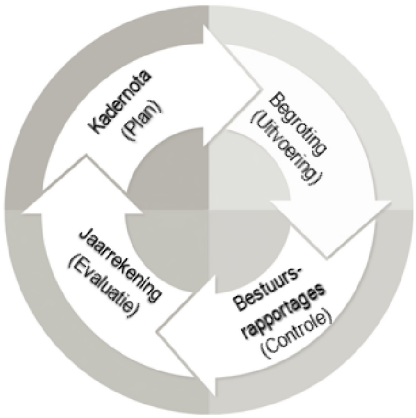
Er wordt gewerkt vanuit het principe “integraal, tenzij”. Dit vindt zijn toepassing vooral bij projecten, waarbij de (ondergrondse) infrastructuur moet worden vervangen. Dan is het tijdstip rijp om alle onderdelen, indien mogelijk en indien nodig, mee te nemen zodat de bovenste doelen worden gerealiseerd. Daarnaast wordt ook gekeken of het zinvol is om bepaalde onderhoudsmaatregelen te combineren zonder daarbij de praktische haalbaarheid uit het oog te verliezen. Voorbeelden zijn het tegelijkertijd opknappen van een trottoir en het vervangen of verwijderen van bomen (wortels). Ook het combineren van diverse maatregelen die te maken hebben met het schoonhouden van de leefomgeving zoals onkruidbeheersing, het vegen van goten en het reinigen van kolken is hiervan een goed voorbeeld.

Integraal werken gaat echter verder dan alleen tussen de disciplines in de openbare ruimte. Er zijn ook externe factoren waarmee afgestemd moet worden. Hierbij moet gedacht worden aan het op elkaar afgestemd uitvoeren van werkzaamheden aan nutsvoorzieningen. Het is zonde als we een weg aanleggen en een jaar later wordt de waterleiding vervangen. Ook hebben stedenbouwkundige projecten effect op de openbare ruimte. Ze kunnen zorgen voor meer verkeer (zowel in de bouwfase als na de realisatie) of vragen om nieuwe of andere aansluitingen. Het vervangen van een straat net voordat een bouwproject start is kapitaalvernietiging. In periodieke overleggen met interne en externe partijen worden de verschillende planningen met elkaar besproken en zoveel mogelijk op elkaar afgestemd.

Taken en bevoegdheden
Om het proces met betrekking tot de uitvoering van het IBOR goed te laten verlopen is het noodzakelijk de verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden inzichtelijk te maken. Hierdoor verloopt het proces van beheer efficient en effectief. In onderstaand schema zijn de belangrijkste partijen in dit kader weergegeven met de bijbehorende taken en bevoegdheden in relatie tot dit plan.

Planning & control cyclus
De basis van de gemeentelijke organisatie wordt grotendeels bepaald door de planning & control cyclus. Het is voor zowel het bestuur als de ambtelijke organisatie het proces waarin het beleid en de financiële gevolgen vorm worden gegeven. In de beleidscyclus zien we de volgende onderdelen, passend bij de beleidscyclus:

Kadernota (Plan)
In de kadernota worden door de gemeenteraad de grove kaders voor het komende begrotingsjaar uitgezet.
Begroting (Uitvoering)
In de begroting worden de beleidsuitgangspunten en doelstellingen geformuleerd met de daarbij horende financiële gevolgen.
Bestuursrapportage (Controle)
Dit is een tussentijdse evaluatie om te kijken of de beoogde doelstellingen worden gehaald.
Jaarrekening (Evaluatie)
Dit is de eindevaluatie waarin wordt gekeken in hoeverre de beoogde resultaten zijn behaald.

Relatie IBOR en cyclus
Het IBOR kan gevolgen hebben voor de gemeentelijke begroting. Hierbij moet gedacht worden aan keuzes door de gemeenteraad, risico's voortkomend uit inspecties of andere onvoorziene zaken. Het is daarom altijd van belang om tijdig te worden opgenomen in de beleidscyclus. Het beheer en onderhoud maakt onderdeel uit van de begroting en de jaarrekening. Hiernaast vormt ook de uitwerking in de beheerplannen een belangrijk onderdeel van de cyclus.

Proces operationeel beheer

Er wordt beheerd volgens een bepaald proces dat hieronder globaal is weergegeven.

Fase	Omschrijving
Inspectie	Periodieke kwaliteitscontrole van objecten in de openbare ruimte
Planning	Op basis van de gegevens uit de inspectie wordt een meerjarenplanning opgesteld
Plan	Op basis van de gegevens uit de inspectie wordt een (onderhouds)plan opgesteld
Contract	Het plan wordt omgezet in een contract
Uitvoering	Het betreffende onderhoud of project wordt uitgevoerd
Toezicht	Bij de uitvoering wordt gekeken of het contract goed wordt nageleefd
Evaluatie	Actualiseren van gegevens
Nazorg	Nieuwe situatie opnemen in bestaande onderhoudsplannen

Onderhoud

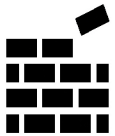
Er zijn verschillende soorten onderhoud te onderscheiden in het beheer van de openbare ruimte. Op hoofdlijnen wordt onderscheid gemaakt tussen schoon, heel en veilig. Hieronder zijn de verschillende onderhoudswerkzaamheden gedefinieerd met enkele voorbeelden ter verduidelijking.

Schoon

Onder schoon valt het onderhoud die de verzorging en het aanzien van een areaal of object ten goede komen. Hoofdzakelijk gaat het daarbij om zwerfafvalbeheersing, onkruidbeheersing en het schoonhouden van diverse objecten zoals tunnels, banken en speeltoestellen. De technische constructie of functie blijft ongewijzigd.

Heel

Onder heel vallen de maatregelen die moeten zorgen voor het instandhouden van een gebied of object. Het onderhoud heeft als belangrijkste doel het verbeteren van de huidige conditie of het zodanig verlengen van de levensduur dat het areaal of object blijft functioneren waarvoor het is bedoeld. Soms is het onderhoud eenvoudig, zoals het herstraten van een stoep. We spreken dan van klein onderhoud. Soms is het onderhoud ingrijpend en wordt een deel van de constructie vervangen. We spreken dan van groot onderhoud. Bij het compleet vervangen van een object, zoals een speeltoestel of een weg, spreken we van een vervanging.

Veilig

Veilig kan in dit kader worden gezien als een resultante van schoon en heel. Indien iets voldoende schoon en heel is, is het in principe ook veilig. Hiervoor dienen er wel regelmatig kwaliteitsinspecties plaats te vinden. Voorbeelden zijn het controleren van wegen en de riolering. Maar ook lichtmasten, speeltoestellen en bomen moeten regelmatig worden nagekeken of ze nog voldoen aan de geldende veiligheidseisen. Als een object niet veilig is moet er onderhoud plaatsvinden om het weer in een veilige staat te brengen.

Er zijn ook specifieke onderhoudsmaatregelen, zoals gladheidsbestrijding, die sec worden uitgevoerd om de (verkeers-)veiligheid te vergroten. Naast gladheidsbestrijding moet hierbij ook worden gedacht aan calamiteitenonderhoud bij onvoorziene omstandigheden (extreem weer, ongelukken, vandalisme). Dit is maatwerk, waarbij het belangrijkste uitgangspunt is dat de situatie zo snel mogelijk weer veilig is.

Kwaliteit
Het begrip kwaliteit is een containerbegrip dat een nadere toelichting behoeft. In het kader van het IBOR moet kwaliteit vooral worden gezien in het licht van het voldoen aan een bepaalde criteria, die vaak zijn vastgelegd in bepaalde normeringen. In bijlage 2 is weergegeven voor welke afzonderlijke discipline welke normering wordt gehanteerd.

Prestatie indicatoren
Tegenwoordig is het steeds beter mogelijk dat bepaalde resultaten inzichtelijk kunnen worden gemaakt en onderling kunnen worden vergeleken. We vinden deze resultaten vaak terug in de vorm van prestatie indicatoren in bijvoorbeeld een begroting of jaarrekening om te kijken of is voldaan aan de doelstelling. Hieronder zijn enkele prestatie indicatoren genoemd die een rol spelen in dit IBOR.

Controle beeldkwaliteit
We voeren periodiek controles uit of de beeldkwaliteit in de openbare ruimte voldoet aan het vastgestelde beleidskader. Dit vormt een onderdeel van het contract dat is opgesteld met de aannemer voor het uitvoeren van het onderhoud aan de openbare ruimte. Met deze prestatiemeting wordt beoordeeld of de aannemer voldoet aan de gestelde kwaliteiten.

Data uit inspecties
Diverse onderdelen in de openbare ruimte worden frequent gecontroleerd op kwaliteit of conditie. Deze data is enerzijds een belangrijk hulpmiddel om het benodigde onderhoud te plannen en uit te voeren. Daarnaast kan de data ook worden gebruikt om te kijken hoe het areaal er voor staat. Het verwerken van de data in het beheersysteem en het combineren van de gegevens van verschillende disciplines is een onderdeel van het op orde krijgen van de basis van het beheer en onderhoud.

Data uit meldingen en metingen
We ontvangen jaarlijks vele meldingen over de openbare ruimte. Tevens worden er periodiek metingen gedaan voor de kwaliteit van de openbare ruimte (hoeveelheid zwerfafval, aanwezigheid onkruid, vulgraad afvalbakken). Deze gegevens zijn door middel van data analyse te gebruiken bij het beheer van de openbare ruimte. Dit biedt inzicht in welke meldingen zich waar en wanneer voordoen. We kunnen hiermee de inzet van de aannemer verhogen bij bijvoorbeeld afvalbakken die veel worden gebruikt maar ook overlast van dumpingen gericht aanpakken. Ook kan de analyse van de data leiden tot bijvoorbeeld verplaatsen van afvalbakken van een plek waar deze weinig wordt gebruikt naar een plek waar veel meldingen over zwerfafval aanwezig is.

DIENSTVERLENEND

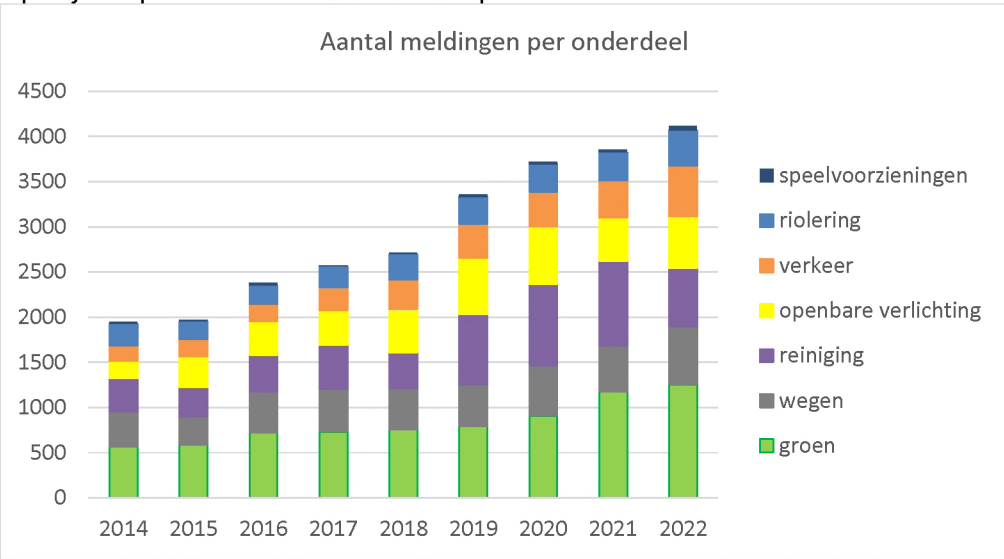
Participatie en communicatie
Het juist en tijdig communiceren over het uit te voeren onderhoud vormt een belangrijk onderdeel in de gemeentelijke organisatie. Dit geldt voor zowel voor de interne communicatie als de externe communicatie naar onze inwoners, bedrijven en instellingen. In bijlage 3 is opgenomen hoe we invulling geven aan communicatie.

In de participatiesamenleving krijgt de inwoner meer ruimte om zelf initiatieven te nemen. Dit geldt ook voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en gebouwen. Inwonersparticipatie kent in de gemeente Loon op Zand diverse vormen. Dit hangt grotendeels af van het soort onderhoud (schoon, heel, veilig) en de betreffende discipline (groen, infrastructuur, riolering etc.).
Als we kijken naar het onderdeel veilig dan is hierin geen ruimte voor participatie. De gemeente is altijd verantwoordelijk dat alles veilig is. Hier zullen we dus alleen *informatie brengen* over wat er gaat gebeuren en waarom.

Over schoon en heel kunnen we het wel hebben met de inwoner. Dit kan in verschillende vormen. Eenvoudige maatregelen, zoals het verwijderen van onkruid, zwerfafval, lichte maai- en snoeiwerkzaamheden kunnen uitstekend samen met bewoners worden opgepakt. Hierbij is er dus ook echt sprake van *meedoen*. Bij gespecialiseerde en zware werkzaamheden is dit minder eenvoudig.
Bij vervanging (bijvoorbeeld van een riool, een brug of een complete weg) is het uitgangspunt dat juist informatie bij de belanghebbenden wordt gehaald zodat een plan ontstaat met voldoende draagvlak. Lokale informatie en wensen van de inwoners zijn daarbij onontbeerlijk. Hierbij is er sprake van *meedenken.*

Uitdaagrecht
Bij het uitdaagrecht, ook wel Right to Challenge genoemd, nemen bewoners of bedrijven taken van overheden over als zij denken het slimmer, beter, goedkoper of anders te kunnen doen. Het uitdaagrecht past binnen een dynamische samenleving, waarin de gemeente samen met inwoners en ondernemers goed bespreekt en samen uitzoekt hoe onze gemeente nog beter kan worden. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het beter maken van de wijken en straten waarin mensen en ondernemers wonen en werken. Initiatieven voor het Uitdaagrecht worden dan ook omarmd.

Meldingen Openbare Ruimte
Als een inwoner of gebruiker van de openbare ruimte iets signaleert wat in zijn ogen niet schoon, heel of veilig is, kan dit worden gemeld bij de gemeente. Dit kan via verschillende kanalen waarna de melding bij het verantwoordelijke team wordt geplaatst voor afhandeling.
Hieronder is een overzicht gegeven van het aantal meldingen van de afgelopen jaren per onderdeel van het IBOR plan.

NB Meldingen over bomen en hondenvoorzieningen zijn onderdeel van groen.

Duidelijk is te zien dat er een toename is van het aantal meldingen over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in afgelopen jaren. De meldingsbereidheid van de inwoner is afgelopen jaren duidelijk groter geworden. Dit komt mede door de invoering van laagdrempelige middelen om te melden zoals melden via de website en de applicatie op de mobiele telefoon.

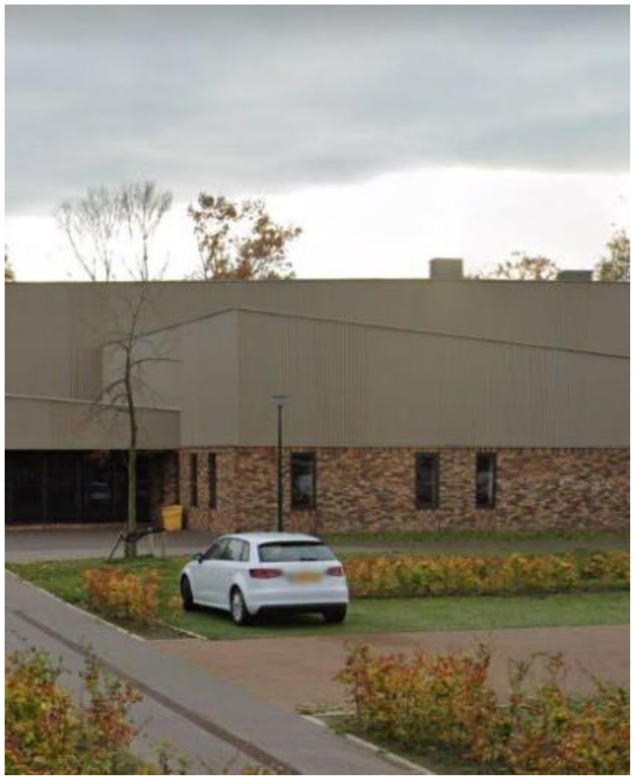
DUURZAAM

We omarmen de global goals, zie bijlage 4. De Duurzame Ontwikkelings-doelstellingen (SDGs – Sustainable Development Goals) zijn door de Verenigde Naties vastgesteld als nieuwe mondiale duurzame ontwikkelings-agenda voor 2030. Ze worden gepromoot als de wereldwijde doelstellingen voor duurzame ontwikkeling.

De global goals zorgen ervoor dat de gemeente bij het beheer van de open-bare ruimte veel verder kijkt dan schoon, heel en veilig. Integraal werkende teams beoordelen alle projecten op de bijdrage aan de Global Goals. Hier-door kijkt de beheerafdeling breder dan instandhouding, en worden win-win-situaties gecreëerd met het sociaal domein en met bewoners en organisa-ties in de wijk.

We onderkennen hierbij verschillende invalshoeken voor duurzaamheid die bijdragen aan de realisatie van de global goals in onze gemeente:

- Fysieke duurzaamheid: keuze van materialen die herbruikbaar zijn, lang meegaan en niet vervuilend of energieverslindend zijn in hun productie. Wij gaan werken met een duurzaamheidsscan en bij aan-bestedingen en inkoop houden we rekening met de duurzaamheid van het product.
- Duurzaamheid ten aanzien van het gebruik of de functie: dat wil zeggen de juiste voorziening op de juiste plek. Bijvoorbeeld een bankje van duurzaam materiaal op een plek waar hij door niemand gebruikt wordt, is uiteindelijk nog geen duurzaam product.
- Klimaatadaptatie en biodiversiteit: Bij het vervangen van het open-baar groen speelt bij de keuze van plantmateriaal duurzaamheid een belangrijke rol. We kiezen voor soorten die lokaal voorkomen waardoor deze goed groeien in de grondsoort waarin we leven. Ook kijken we naar biodiversiteit: er worden verschillende soorten en ty-pen groen aangeplant om de biodiversiteit binnen onze gemeente te vergroten.
- Circulariteit: De openbare leefruimte is leverancier van grondstof-fen. Boomhout dat vrijkomt bij werkzaamheden wordt hergebruikt of ingezet voor het maken van stroom in een biomassacentrale. Her-gebruik van verharding wordt zoveel mogelijk toegepast in projecten. Vanuit deze kringloopgedachte onderzoeken wij samen met gemeenten de mogelijkheden om in de nabije toekomst de openbare leefruimte verder te verduurzamen.
- Beperken van een negatieve milieu-impact op water, bodem en lucht. In de GWW (grond-, weg- en waterbouw), de bouw en de groenvoorziening is de relatie met water en bodem vaak heel direct. Bij het aanbesteden van wegen proberen we bijvoorbeeld de emis-sies van schadelijke stoffen naar water, bodem en lucht te minima-liseren en de grondwaterstand zo weinig mogelijk beïnvloeden. Ook kijken we naar de producten die we inkopen bijvoorbeeld producten met een beperkte 'water voetprint' of producten met een positieve impact op de bodemkwaliteit.

5. Onderhouds- en vervangingsbehoefte

Huidig areaal

In onderstaand overzicht is het areaal weergegeven (stand van areaal op 1 juni 2023). Onderstaande hoeveelheden zijn indicatief, maar geven een redelijk beeld van de werkelijkheid.

Voorziening		Hoeveelheden	
Wegen	Asfaltverharding	529.600	m^2
	Elementverharding	991.200	m^2
	Betonverharding	35.900	m^2
	Halfverharding	119.100	m^2
Openbare verlichting	Masten	5.700	stuks
	Armaturen	5.800	stuks
	LED-lampen	2.400	stuks
	Gewone lampen	3.900	stuks
Civiele kunstwerken	Bruggen	4	stuks
	Tunnels	4	stuks
	Muren	4	stuks
Voorziening		Hoeveelheden	
Inzameling	Kolken hemelwater en gemengde riolering	10.000	stuks
Afvoer (vrij verval)	Gemengde riolering	78,4	km
	Vuilwaterriolering	28,8	km
	Hemelwaterriolering	31,4	km
	Overstortputten (verbeterd) gemengde riolering	16	stuks
	Hemelwateruitlaten (verbeterd) gescheiden riolering	18	stuks
Afvoer (mechanisch)	Persleidingen	15,9	km
	Drukriolering	68,1	km
	Drukriool-pompunits	230	stuks
	Rioolgemalen	31	stuks
	Bergbezinkbassins	3	stuks
	Voorzieningen	5	stuks
	Infiltratievoorzieningen	11	stuks
	Bijzondere (hemelwater) voorzieningen		
Meetpunten	Grondwater	26	stuks
	Afvalwater	3	stuks
	Oppervlaktewater	0	stuks
Voorziening		Hoeveelheden	
Groen	Gazons, beplanting, etc.	1.460.664	m^2
	Bloembakken	8	stuks
	Bomen	13.942	stuks
Meubilair	Banken en afvalbakken	593	stuks
	Hekwerken	2.114	m
Speelvoorzieningen	Toestellen	307	stuks
Afvalvoorzieningen	Ondergrondse containers	85	Stuks
	Wijkvoorzieningen	37	Locaties

Huidige kwaliteit

Op basis van de laatst bekende inspectiegegevens is in de onderstaande tabel een indicatie gegeven van de kwaliteit per discipline. Uitgangspunt voor de niveaus zijn de door de CROW opgestelde kwaliteitsniveaus die horen bij de volgende gebiedsindeling:

Gebiedsindeling	Kwaliteitsniveau
Centrumgebied	A
Woongebied	C
Bedrijventerrein	C
Hoofdweg	B
Buitengebied	C

In de volgende tabel wordt aangegeven of de kwaliteit op of boven het vastgestelde niveau is. Een straat kan bijvoorbeeld boven het vastgestelde niveau zijn omdat er een herstrating of overlaging heeft plaats gevonden en het wegdek dus weer in het hoogste kwaliteitsniveau is gekomen. Voor de beschrijving van de term achterstand is de BBV het uitgangspunt. Deze zegt het volgende:

> Er kan sprake zijn van achterstand of achterstallig onderhoud als onderhoud niet tijdig volgens de planning wordt uitgevoerd. Bij achterstand is de kwaliteit van het betreffende object (nog) niet aangetast. Bij achterstallig onderhoud is dat wel het geval: er wordt niet (meer) voldaan aan het door de raad vastgestelde minimale kwaliteitsniveau of de wettelijke norm. Achterstallig onderhoud kan ook ontstaan door een onvoldoende financiële vertaling in de begroting van het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Als kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties aan de orde zijn, is er sprake van achterstallig onderhoud. Op basis van CROW advies is het uitgangspunt voor financieel toezicht (conform gehanteerd beleid artikel 12 Financiële verhoudingswet) dat er sprake is van kapitaalvernietiging als de staat van het onderhoud niet meer voldoet aan minimaal kwaliteitsniveau C (bij onderhoud wegen), of een vergelijkbaar niveau als er een andere systematiek wordt toegepast.

We kiezen ervoor om de achterstanden te verhelpen door het gehele kapitaalgoed versneld te vervangen. Dit vertaald zich in een vervangingsopgave die navolgend wordt omschreven.

In de beheerplannen wordt het wegwerken van de achterstanden verder uitgewerkt binnen de kaders uit dit plan.

Onderdeel	Op of boven niveau	Achterstand
Riolering	100%	
Wegen-asfalt	88%	12%
Wegen-elementen (klinkers, tegels etc.)	74%	26%
Openbare verlichting	96%	4%
Civiele kunstwerken-tunnels en bruggen	100%	0%
Civiele kunstwerken - duikers	95%	5%
Groen – beplanting en gazons	85%	15%
Groen - bomen	95%	5%
Spelen en straatmeubilair	100%	0%

Toelichting

- Als we kijken naar onze wegen dan is een achterstand in met name de straten en stoepen met klinkers en tegels zichtbaar. Veel straten hebben dezelfde leeftijd en moeten aangepakt worden.
- De geconstateerde achterstand in het beleidsplan Openbare verlichting van 2019 is grotendeels weggewerkt. Er is nog een kleine achterstand die conform het beleidsplan wordt opgelost.
- De civiele kunstwerken in onze gemeente zijn nog relatief jong, hierin is geen achterstand aanwezig.
- Ten opzichte van het beheerplan 2019 is ongeveer de helft van de achterstanden in het groen weggewerkt.
- Uit de inspecties is naar voren gekomen dat er achterstand is in het snoeien en opkronen van de bomen, deze achterstand wordt op korte termijn aangepakt.
- Alle speeltoestellen voldoen aan de veiligheidsnormeringen. Bij het straatmeubilair heeft een optimalisatie plaats gevonden, waarbij achterstanden zijn weggewerkt.

Vervangingsopgave

Op basis van de hiervoor beschreven hoeveelheden en de technische levensduur kan een globale indicatie worden gegeven van de totale vervangingsopgave van onze kapitaalsgoederen.

Element		Afschrijving	Gemiddelde leeftijd huidig areaal
Wegen	Asfaltverharding	45 jaar	30-40 jaar
	Elementverharding	45 jaar	35-45 jaar
	Betonverharding	45 jaar	30-40 jaar
	Halfverharding	45 jaar	20-30 jaar
Groen	Gazons, beplanting, etc.	25 jaar	15-25 jaar
	Bloembakken	25 jaar	10-15 jaar
	Bomen	Afhankelijk van omstandigheden	
Meubilair	Banken en afvalbakken	25 jaar	10-20 jaar
	Hekwerken	25 jaar	onbekend
Speelvoorzieningen	Toestellen	15 jaar	10-15 jaar
Openbare verlichting	Masten	40 jaar	15-20 jaar
	Armaturen	15 jaar	5-10 jaar
Civiele kunstwerken	Bruggen, tunnels, muren etc	40 jaar	15-20 jaar

Er is sprake van een piek in het vervangen van wegen, groen en bomen: een deel van de openbare ruimte heeft het eind van de technische levensduur bereikt en zal moeten worden vervangen. Dit zijn forse ingrepen in de openbare ruimte die hoge investeringen zullen vragen, maar die tevens de mogelijkheid bieden om belangrijke ontwikkelingen in te openbare ruimte mee te nemen.
Daarbij wordt werk met werk gemaakt en worden subsidies benut om een plus te realiseren. Een verschuiving naar beheren met een ontwikkelende bril op is dan ook noodzakelijk en vraagt om een ander beheer van de openbare ruimte.

6.Financiën

Onderhoudsbudgetten

Voor het realiseren van de vastgelegde visie en doelstellingen zijn onderhoudsbudgetten noodzakelijk. Dit zijn de middelen in de exploitatie voor het uitvoeren van dagelijkse werkzaamheden. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het maaien van het gras, het schoffelen van onkruid, het vegen van de wegen etc.. Dit noemen we de uitvoeringskosten. In de begroting zijn meer middelen beschikbaar, dit zijn ook niet beïnvloedbare kosten zoals de salariskosten van medewerkers, energiekosten, kapitaallasten etc. In onderstaande tabel wordt dit inzichtelijk gemaakt, als basis is de begroting 2023 gebruikt.

Exploitatie	Per jaar	
Uitvoeringskosten	€ 3.500.000	Beïnvloedbaar
Kapitaallasten	€ 700.000	Niet-beïnvloedbaar
Formatie	€ 650.000	Niet-beïnvloedbaar
Totaal	**€ 4.850.000**	

Exploitatie

Toekomstbestendig met groene impuls

- Verhoging onderhoudsbudget groen:
  - Inzetten op duurzame instandhouding bomen: **€ 150.000** per jaar erbij, dit zijn de maatregelen afkomstig uit de Visual Tree Assessment (VTA).
  - Verhogen exploitatie in verband met extremere weersomstandigheden (o.a. water geven en vervanging dode beplanting): **€ 75.000** per jaar erbij
  - Hogere kosten voor het nieuwe groen dat wordt gerealiseerd in plaats van verharding: **+ €2.500**

De belangrijkste conclusie is dat door de huidige kwaliteit en veel gelijke leeftijd van de buurten ook in het 0-scenario (voortzetting van het huidig beleid) geld bij zal moeten. Bij het onderhoud van het groen zijn meer middelen nodig voor de duurzame instandhouding van de bomen en door de extremere weersomstandigheden een verhoging van het exploitatiebudget plaats vinden.

Het onderhoud van groen kost meer dan het onderhoud van verharding. Dit betekent dat het onderhoudsbudget opgehoogd moet worden om het nieuwe groen te onderhouden.

Met de overige onderhoudsbudgetten kunnen we de gestelde kwaliteitsniveaus realiseren.

Investeringen

Investeringsbudgetten zijn primair bedoeld voor vervanging van bepaalde kapitaalgoederen. In het voorgaande hoofdstuk is de vervangingsopgave opgenomen. Deze is meerjarig te vertalen in een vervangingsbudget dat komende jaren noodzakelijk is om de vervangingsopgave te kunnen oppakken. Dit is in onderstaande tabel opgenomen. De huidige beschikbare middelen zijn tevens opgenomen.

Vervangings investeringen	Huidige vervangings investeringen per jaar	Toekomstbestendig met groene impuls (scenario 2 in bijlage 1)	Afschrijvingstermijn	Opmerking
Groen - beplanting	€ 315.000	€ 370.000		€ 35.000 extra nodig voor slijtage van het groen, biodiversiteit en participatie. € 20.000 voor vervanging grijs voor groen
Groen - bomen	0	€ 300.000		Middelen nodig voor duurzame groeiplaatsverbetering
Speelvoorzieningen	€ 138.000	€ 238.000	15 jaar	De levensduur van de speelvoorzieningen kan niet verder opgerekt worden, er zal dus meer vervangen moeten worden.
Wegen	€ 862.000	€ 1.402.000	Levensduurverlengend (afschrijving 20 jaar)	€ 500.000 nodig voor wegwerken achterstand in elementenverharding. € 40.000 voor vervanging gesloten verharding naar waterdoorlatende verharding
	€ 2.000.000	€ 2.000.000	Reconstructies (afschrijving 45 jaar)	
Straatmeubilair	€ 25.000	€ 25.000	15 jaar	
Duikers	€ 25.000	€ 25.000	50 jaar	
Openbare verlichting	€ 95.332	€ 95.332	Armaturen 15 jaar Verlichtingspalen 40 jaar	Conform eerdere besluitvorming wordt dit € 295.000 per jaar.
Verkeersregelinstallaties				Nog niet in deze beleidsperiode van toepassing: installaties 2033 € 462.000 lantaarns 2038 € 105.000 masten en kasten 2046 € 447.000 € 1.014.000
Civiele kunstwerken			40 jaar	Nog niet in deze beleidsperiode van toepassing, vervanging op basis van inspecties
Totaal	€ 3.460.332	€ 4.455.332		

In de voorgaande tabel is de gemiddelde vervanging voor de komende jaren opgenomen. Er zijn echter schommelingen in de jaren bij vervangingen. Het ene jaar moet bijvoorbeeld een grote speelvoorziening worden vervangen en het andere jaar een kleine. Deze verschillen ook in kosten. De financiën opgenomen

in dit plan zijn voor de komende beheerplannen kaderstellend. Factoren die van invloed zijn op de financiën zijn aspecten, zoals indexeringen. Dit plan wordt verder uitgewerkt in beheerplannen. Hierin worden de vervangingsinvesteringen meerjarig uitgewerkt op basis van de inspecties, zodat de begroting voor komende jaren goed kan worden ingericht.
De financiële kaders waarbinnen geprogrammeerd moet worden staan met dit plan voor de komende 4 jaar vast. Uitzondering hierop zijn risico's zoals calamiteiten, veranderde wet- en regelgeving en indexeringen.

Jaarlijks wordt op basis van de uitgevoerde inspectie een Meerjarenuitvoeringsprogramma (MUP) opgesteld. In dit MUP is het eerstvolgende jaar de planning en financiën kaderstellend vastgesteld. Dit wordt dan ook opgenomen in de begroting. De hierop volgende jaren zijn indicatief en input voor afstemming met ontwikkelaars en andere beherende partijen zoals Enexis en Casade om afstemming te zoeken.

Reserves en voorzieningen
Het onderdeel reserves en voorzieningen wordt conform de BBV in de beheerplannen uitgewerkt.

Bijlage 1 Scenario's

1. Toekomstbestendig

Kwaliteitsniveaus op volgende niveaus:

Gebiedstype	Niveau
Centrumgebieden	A
Hoofdwegen	B
Woongebieden	C
Bedrijventerreinen	C
Buitengebied	C

Dit geldt voor het onderhoud van het groen, reiniging en onkruidbestrijding van de wegen, legen van de afvalbakken, onderhoud van de banken etc. Het onderhoud waar veiligheidsnormen van toepassing zijn zoals bij het snoeien van bomen en onderhoud van de speelvoorzieningen is geen sprake van de beeldkwaliteitsniveaus.
Tevens investeren we in vervangingen, waarbij in cycli wordt gewerkt en de resultaten van uitgevoerde inspecties bepalend zijn voor de maatregelen die worden ingezet.
Met dit scenario zetten we de huidige beleidslijn voort waarbij we vanuit beheer oogpunt toekomstbestendig werken. Tevens werken we de achterstanden weg en zorgen we dat de vervangingen op tijd worden gedaan. Hiermee is er continuïteit voor de inwoner en de organisatie.

2. Toekomstbestendig met groene impuls

Dit is scenario 1 Toekomstbestendig **+**
500 m² verharding vervangen per jaar door groen en 500m² verharding vervangen door waterdoorlatende verharding

Hiermee richten we ons op duurzaamheid: voorkomen van hittestress in de bebouwde omgeving en het opvangen van regenwater. Tevens zorgt meer groen in de bebouwde omgeving voor een gezondere leefomgeving. Dit vraagt investeringskosten voor grondwerkzaamheden, beplanting, uren en afvoeren. Tevens nemen de beheerkosten toe.
Dit is dus toekomstbestendigheid vanuit een breed blikveld,

3. B-niveau is standaard voor wonen en werken

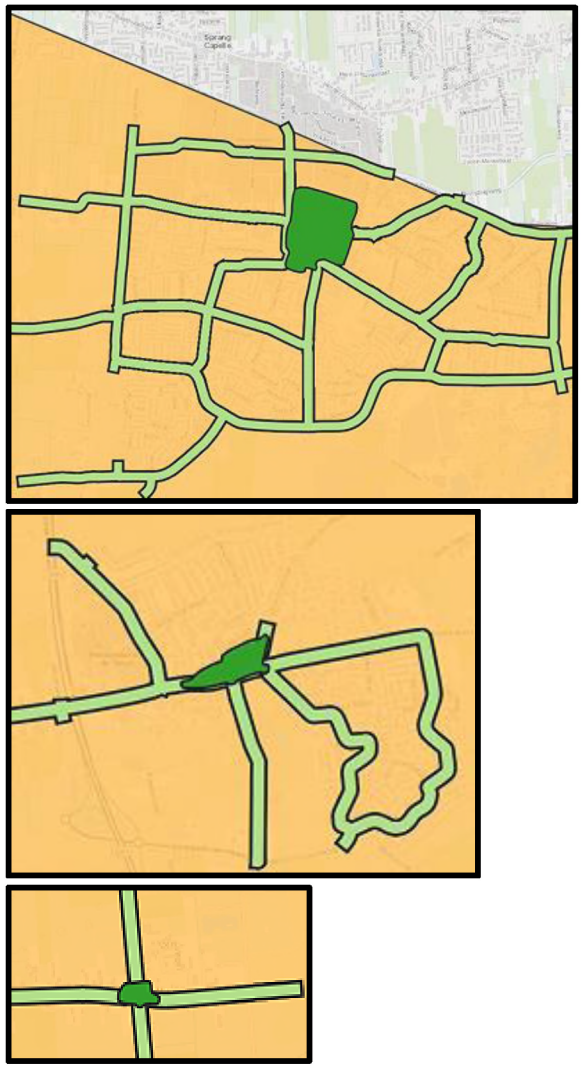
Kwaliteitsniveaus op volgende niveaus:

Gebiedstype	Niveau
Centrumgebieden	A
Hoofdwegen	B
Woongebieden	B
Bedrijventerreinen	B
Buitengebied	C

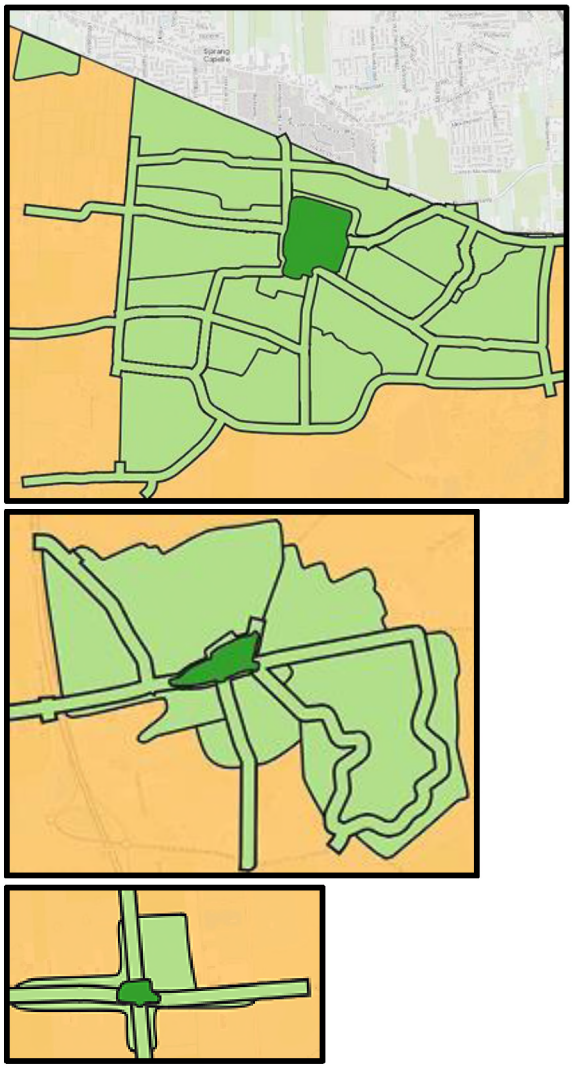
Dit geldt voor het onderhoud van het groen, reiniging en onkruidbestrijding van de wegen, legen van de afvalbakken, onderhoud van de banken etc. Het onderhoud waar veiligheidsnormen van toepassing zijn zoals bij het snoeien van bomen en onderhoud van de speelvoorzieningen is geen sprake van de beeldkwaliteitsniveaus.
Tevens investeren we in vervangingen, waarbij in cycli wordt gewerkt en de resultaten van uitgevoerde inspecties bepalend zijn voor de maatregelen die worden ingezet.
Hiermee brengen we in de veel gebruikte gebieden het kwaliteitsniveau omhoog.

Onderstaand een vergelijking op kaart van scenario 1 en 3.

Scenario 1

Scenario 3

Het eerste scenario “Toekomstbestendig” is een voortzetting van het beheer zoals dat in de vorige nota is vastgesteld. Financieel ziet dat er als volgt uit voor de exploitatie:

1. Toekomstbestendig

- Verhoging onderhoudsbudget groen:
  - Inzetten op duurzame instandhouding bomen: **€ 150.000** per jaar erbij, dit zijn de maatregelen afkomstig uit de VTA.
  - Verhogen exploitatie in verband met extremere weersomstandigheden (o.a. water geven en vervanging dode beplanting): **€ 75.000** per jaar erbij

De belangrijkste conclusie is dat door de huidige kwaliteit en veel gelijke leeftijd van de buurten ook in het 0-scenario geld bij zal moeten. Bij groen zijn er extra middelen nodig voor de duurzame instandhouding van de bomen en door de extremere weersomstandigheden een verhoging van het exploitatiebudget plaats vinden. Met de overige onderhoudsbudgetten kunnen we de gestelde kwaliteitsniveaus realiseren.

2. Toekomstbestendig + Groene impuls

- Verhoging onderhoudsbudget groen:
  - Inzetten op duurzame instandhouding bomen: **€ 150.000** per jaar erbij, dit zijn de maatregelen afkomstig uit de VTA.
  - Verhogen exploitatie in verband met extremere weersomstandigheden (o.a. water geven en vervanging dode beplanting): **€ 75.000** per jaar erbij
  - Hogere kosten voor het nieuwe groen dat wordt gerealiseerd in plaats van verharding: **+ €2.500**
- Overige onderhoudsbudgetten **gelijk**.

Het onderhoud van groen kost meer dan het onderhoud van verharding. Dit betekent dat het onderhoudsbudget opgehoogd moet worden om het nieuwe groen te onderhouden.

3. Toekomstbestendig, waarbij het B-niveau standaard is voor wonen en werken

- Verhoging onderhoudsbudget groen:
  - Inzetten op duurzame instandhouding bomen: **€ 150.000** per jaar erbij, dit zijn de maatregelen afkomstig uit de VTA.
  - Verhogen exploitatie in verband met extremere weersomstandigheden (o.a. water geven en vervanging dode beplanting): **€ 75.000** per jaar erbij
- Verhoging onderhoudsbudgetten, waarbij sprake is van kwaliteitsniveaus: **+ € 650.000**

Een ophoging van het beeldkwaliteitsniveau van C naar B voor de woongebieden en bedrijventerreinen betekent dat 60% van het areaal op niveau B wordt onderhouden ten opzichte van 20% bij scenario 0. Met name voor reiniging en onkruidbestrijding betekent dit een grote toename van het benodigde onderhoudsbudget. Bij een aantal elementen is geen onderscheid in kwaliteitsniveaus zoals bij het snoeien van de bomen en het onderhoud van de speelvoorzieningen. Hier zijn de technische eisen leidend dus heeft het aanpassen van het beeldkwaliteitsniveau geen effect po de budgetten.

Investeringen

Investeringsbudgetten zijn primair bedoeld voor vervanging van bepaalde kapitaalgoederen. Deze is meerjarig te vertalen in een vervangingsbudget dat komende jaren noodzakelijk is. Dit is in onderstaande tabel opgenomen voor de verschillende scenario's. De huidige beschikbare middelen zijn tevens opgenomen.

Vervangings investeringen	Huidige vervangings investeringen per jaar	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Afschrijvingstermijn	Opmerking
Groen - beplanting	€ 315.000	€ 340.000	€ 370.000	€ 450.000		€ 35.000 extra nodig voor slijtage van het groen, biodiversiteit en participatie. € 20.000 voor vervanging grijs voor groen
Groen - bomen	0	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000		Middelen nodig voor duurzame groeiplaatsverbetering
Speelvoorzieningen	€ 138.000	€ 238.000	€ 238.000	€ 238.000	15 jaar	De levensduur van de speelvoorzieningen kan niet verder opgerekt worden, er zal dus meer vervangen moeten worden.
Wegen	€ 862.000	€ 1.362.000	€ 1.402.000	€ 1.700.000	Levensduurverlengend (afschrijving 20 jaar)	€ 500.000 nodig voor wegwerken achterstand in elementenverharding. € 40.000 voor vervanging gesloten verharding naar waterdoorlatende verharding
	€ 2.000.000	€ 2.000.000	€ 2.000.000	€ 2.500.000	Reconstructies (afschrijving 45 jaar)	
Straatmeubilair	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	15 jaar	
Duikers	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	50 jaar	
Openbare verlichting	€ 95.332	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	Armaturen 15 jaar Verlichtingspalen 40 jaar	
Verkeersregelinstallaties						Nog niet in deze beleidsperiode van toepassing: installaties 2033 € 462.000 lantaarns 2038 € 105.000 masten en kasten 2046 € 447.000 € 1.014.000
Civiele kunstwerken					40 jaar	Nog niet in deze beleidsperiode van toepassing, vervanging op basis van inspecties
Totaal	€ 3.460.332	€ 4.065.000	€ 4.460.000	€ 4.982.000		

Bijlage 2 technische eisen

Onderdeel	Schoon	Heel	Veilig
Riolering	NEN[1]-EN 13508-2+A1 (vrij verval) NEN 3140 (elektra) BRL[2] K14020 (kwaliteit mechanische riolering)	NEN-EN 13508-2+A1 (vrij verval) NEN 3140 (elektra) BRL K14020 (kwaliteit mechanische riolering)	NEN-EN 13508-2+A1 (vrij verval) NEN 3140 (elektra) BRL K14020 (kwaliteit mechanische riolering)
Infrastructuur	CROW Beeldkwaliteit	CROW 146 (weginspectie)	CROW 146 (weginspectie)
Openbare verlichting	CROW Beeldkwaliteit	NEN 3140 (elektra) en 1010 (elektra installaties)	NEN 3140 (elektra) en 1010 (elektra installaties)
Civiele kunstwerken/bruggen	CROW Beeldkwaliteit	NEN 2767 (viaducten en tunnels) en 3140 (elektra)	NEN 2767 (viaducten en tunnels) en 3140 (elektra)
Groen – heesters en gras	CROW Beeldkwaliteit	CROW Beeldkwaliteit	
Groen – bomen		Handboek bomen (Norminstituut bomen)	Handboek bomen (Norminstituut bomen)
Hondenvoorzieningen	CROW Beeldkwaliteit		
Reiniging (onkruid en zwerfafval)	CROW Beeldkwaliteit		
Speeltoestellen	CROW Beeldkwaliteit	NEN-EN 1176 (speeltoestellen) en 1177 (speelondergronden)	NEN-EN 1176 (speeltoestellen) en 1177 (speelondergronden)
Straatmeubilair	CROW Beeldkwaliteit	CROW Beeldkwaliteit	
Water	Keur waterschap	Keur waterschap	Keur waterschap

[1]: NEN = Nederlands Normalisatie-instituut. Het NEN kan normen opstellen die binnen Nederland geldigheid hebben. Daarnaast verzorgt het NEN de Nederlandse vertegenwoordiging binnen het ISO. Voor inzage zijn beschikbaar alle Europese normen (NEN-EN), internationale normen (ISO en IEC) en de normen uit België (NBN), Duitsland (DIN), Frankrijk (NF), Nederland (NEN en NPR) en het Verenigd Koninkrijk (BS).

[2]: BRL = Beoordelingsrichtlijn. In de BRL wordt beschreven aan welke technische en organisatorische eisen een organisatie / product moet voldoen om in aanmerking te komen voor een certificaat. Het nummer verwijst naar de branche/productlijn.

[3]: CROW = De naam CROW is oorspronkelijk een afkorting van Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Die naam dekte de lading niet meer toen de organisatie steeds meer een kennisplatform werd. Daarom is CROW niet langer een afkorting, maar een eigennaam.

Bijlage 3 Communicatie

Doelstellingen

Communicatie richt zich op het informeren, meedenken en meedoen van inwoners. Daarbij speelt ook de corporate communicatie van de gemeente een rol.

Informeren

Communicatie over het uitvoeren van maatregelen in de openbare ruimte richt zich voor een belangrijk deel op het pro actief informeren van de inwoners en ondernemers die in het betreffende gebied zijn gevestigd. Actief en tijdig informeren over de plannen, de fasering, de bouwactiviteiten, mogelijke overlast, de voortgang, tegenvallers, vertraging, de mijlpalen. Resultaat zal moeten zijn dat ze antwoorden krijgen voordat ze vragen hebben gesteld en dat ze geen aanleiding hebben om meldingen in te dienen. Mochten er toch vragen of meldingen zijn, dan moet het bij inwoners voorafgaand aan de werkzaamheden duidelijk zijn tot wie men zich kan richten. Een persoonlijke benadering, toegankelijkheid en een goede bereikbaarheid zijn dan van belang. We informeren voorafgaand aan, tijdens en bij afronding van de werkzaamheden.
Intern richt de communicatie zich op het informeren van de medewerkers van de organisatie opdat zij op de hoogte zijn of kunnen zijn van de maatregelen en daar waar mogelijk kunnen aanhaken in hun eigen werk.

Meedenken

Daar waar mogelijk en wenselijk consulteren we de inwoners. Het kan gaan om het zoeken van oplossingen voor bepaalde problemen of om het nader detailleren van uitwerkingen. Uitgangspunt hierbij is dat we beleid/projecten afstemmen op de wensen en het gedrag van inwoners. Het resultaat is draagvlak voor de plannen en voor de toekomstige inrichting. De ervaringskennis die inwoners meebrengen zal zo veel mogelijk worden ingezet. Steeds zal teruggekoppeld worden hoe met de reacties is omgegaan. Resultaat moet zijn dat de betrokken doelgroepen zich gehoord voelen.

Meedoen

We luisteren naar onze inwoners en staan open voor hun ideeën en reacties. We nodigen inwoners dan ook graag uit om zelf met ideeën te komen, waarbij zij de gemeente betrekken of nodig hebben om die plannen uit te voeren. Resultaat zal moeten zijn dat de kwaliteit van de planvorming en uitvoering groter wordt omdat de ervaringskennis van de inwoners is verwerkt.

Concerncommunicatie

De gemeente laat zien dat ze waarde hecht aan een aantrekkelijke leefomgeving en dat ze zich daarvoor inzet. Als het goed gaat, dragen werkzaamheden in de openbare ruimte bij aan een positief imago van de gemeente. Een positief beeld versterkt het vertrouwen van de inwoner in de gemeente. Als het niet goed gaat is dat positieve beeld ook weer heel snel afgebroken. Daarom zijn het informeren, meedenken en meedoen van groot belang. Bestuurlijk is de portefeuillehouder het gezicht van Infra naar buiten.

Onderdelen

Vanuit de afdeling Infra zijn er verschillende onderdelen van ons werk waarin communicatie een belangrijke rol speelt. Deze onderdelen worden hieronder kort toegelicht.

- Standaard onderwerpen:
  Er zijn jaarlijks terugkerende onderwerpen die aandacht vragen, denk hierbij aan de gladheidsbestrijding, eikenprocessierups, bladcampagne etc..

- Realisatie projecten:
  Projecten vragen op verschillende manieren communicatie. Afhankelijk van de omvang en de impact wordt voor een communicatiestrategie gekozen. Hierbij kan het gaan om:
  - Projectpagina op gemeentelijke website
  - Bewonersbrieven
  - Bewonersbijeenkomsten
  - Gesprekken met individuele inwoners en/of ondernemers in het betreffende gebied
  - Enquêtes (eventueel ondersteund door een social media campagne)
  - Polls op social media
  - Persberichten en/of -gesprekken
  - Publicatie op Duinkoerier / social media
  - Informatie van de aannemer

- Informatiebord bij project

Per project worden keuzes gemaakt in de communicatie. Per project zal dit worden uitgewerkt.

- Beleidsprojecten

Periodiek worden beleidsplannen geactualiseerd, zoals het Afvalbeleidsplan, de IBOR nota en het bomenbeleidsplan. Bij deze actualisatie kan in het voortraject gekozen worden voor een participatietraject met bijhorende communicatie. Na vaststelling moet het vastgestelde kader worden gecommuniceerd. Dit kan door uitsluitend een publicatie maar soms vraagt nieuw beleid ook om een gedragsverandering waarvoor communicatie een middel is om dit te bereiken. Gedurende het jaar zal er dan op verschillende momenten en op verschillende manieren moeten worden gecommuniceerd. Het maken van keuzes hierin over de wijze van communiceren wordt per traject vastgelegd.

- Calamiteiten

Gedurende het jaar kan het zijn dat er bijzondere omstandigheden zijn die om directe inzet van communicatiemiddelen vraagt. Hierbij kan het gaan om extreme weersomstandigheden (gladheid, wateroverlast) of bijvoorbeeld wijzigingen in de afvalinzameling door weersomstandigheden of piekmomenten. Hierbij wordt een directe lijn gelegd tussen de verantwoordelijke persoon van de afdeling Infra, afdeling communicatie en de portefeuillehouder. Over calamiteiten vindt de communicatie grotendeels via de website en social media plaats.

- Wettelijk verplichte communicatie

Vanuit de wetgeving is het verplicht om bepaalde besluiten te publiceren. Het merendeel van de vergunningen worden aangevraagd via het Omgevingsloket en wordt dan ook gepubliceerd. Verkeersbesluiten worden bijvoorbeeld niet aangevraagd via het Omgevingsloket maar moeten wel worden gepubliceerd. Dit wordt in de Staatscourant gedaan en als service op de gemeentelijke pagina in de Duinkoerier.

Het merendeel van de werkzaamheden in de openbare ruimte en de afvalinzameling zijn uitbesteed. Deze partijen verzorgen dan ook deels de bijhorende communicatie. Deze communicatie bestaat o.a. uit:

- Wekelijkse publicatie in de Duinkoerier over de geplande onderhoudswerkzaamheden
- Communicatie over uitvoering van projectwerkzaamheden (asfalteren, herstraten, planten groen etc.)
- Periodieke communicatie bij geplande activiteiten voor de bewoners en bedrijven (tegel-ruil-dag, schoonmaakdag etc.)

Bijlage 4 Global Goals

De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs – Sustainable Development Goals) zijn door de Verenigde Naties vastgesteld als nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030. Ze worden gepromoot als de wereldwijde doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. Er zijn 17 doelstellingen en 169 onderliggende targets om deze doelen te realiseren.

Met het beheer van de openbare ruimte kunnen we aan verschillende doelen een bijdrage leveren. Hierbij gaat het o.a. om:

Bewegen en een groene omgeving dragen bij aan een goede gezondheid en het welzijn van de bevolking. Met het aanwezige groen dragen we een steentje bij in de zuivering van de lucht. Onze speelvoorzieningen zorgen ervoor dat kinderen worden uitgedaagd om te bewegen in de buitenlucht. Met de aanpak van kruisingen proberen we de kans op verkeersslachtoffers te verminderen.

Met de inrichting van de openbare ruimte proberen we zoveel mogelijk water vast te houden zodat verdroging wordt tegengegaan. Hierbij koppelen we bijvoorbeeld riolering af of we leggen wadi's aan. Deze laatste zorgen tevens voor een eerste zuiveringsstap van het water.

Wereldwijd worden grondstoffen schaarser of raken zelfs helemaal uitgeput. Dit betekent onder meer dat de Nederlandse energiehuishouding duurzamer en minder afhankelijk van eindige fossiele brandstoffen moet worden. De huidige investeringsagenda van de kabinetsformatie is gericht op 100% energieneutraal en klimaatbestendig maatschappelijk vastgoed in 2040 en 100% hernieuwbare energie in 2050. Dit heeft effect op de openbare ruimte doordat bijvoorbeeld de energietransitie een plek moet krijgen in de ondergrond. Maar ook dragen we zelf een steentje bij door middel van verLEDding van de openbare verlichting en gebruik van elektrische apparatuur in het onderhoud.

Bij het vervangen van wegen wordt gekeken naar kwaliteit, betrouwbaarheid, duurzaamheid en toekomstbestendigheid. Hiermee bevorderen we de bereikbaarheid van onze kernen en zijn we een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven.

Bewuste keuzes in materiaalgebruik, vervangen van verharding door groen, hergebruik van materialen zorgen voor verduurzaming van onze kernen.

We kiezen voor materialen die herbruikbaar zijn, lang meegaan en niet vervuilend of energieverslindend zijn in hun productie.
Tevens zien we de openbare ruimte als leverancier van grondstoffen. Boomhout dat vrijkomt bij werkzaamheden wordt hergebruikt of ingezet voor het maken van stroom in een biomassacentrale. Hergebruik van verharding wordt zoveel mogelijk toegepast in projecten. Vanuit deze kringloopgedachte onderzoeken wij samen met gemeenten de mogelijkheden om in de nabije toekomst de openbare leefruimte verder te verduurzamen.

We weten de plaatsen in onze gemeente waar sprake is van hittestress of verdroging. Bij herinrichtingsprojecten in deze gebieden besteden we hier specifiek aandacht aan om de problematiek te verminderen.

Bij het vervangen van het openbaar groen speelt bij de keuze van plantmateriaal duurzaamheid een belangrijke rol. We kiezen voor soorten die lokaal voorkomen waardoor deze goed groeien in de grondsoort waarin we leven. Ook kijken we naar biodiversiteit: er worden verschillende soorten en typen groen aangeplant om de biodiversiteit binnen onze gemeente te vergroten.